

TOTEM

Tidsskrift ved Afdeling for Religionsvidenskab
Institut for Kultur og Samfund, Aarhus Universitet
Nummer 33, forår 2014
© Tidsskriftet og forfatterne, 2014

Originalsprogsopgave i Arabisk

Ægteskab i Koranen

Af stud. mag ved Religionsvidenskab
Sissel L. K. Jørgensen

Indhold

1. Indledning	3
2. Indledende bemærkninger	3
3. Sura 4: 2-6, 22-25	3
4. Kommentarer til versene	7
5. Legitimt ægteskab	8
6. Illegitimt ægteskab	12
7. Diskussion af ægteskabsreglerne	13
8. Konklusion	15
9. Litteraturliste	16
10. Bilag 1	18

1. Indledning

Ægteskab og skilsmisse er juridiske emner, som er meget omtalt i Koranen. Ægteskab bliver set som en juridisk og social institution med formålet at forene en mand og en kvinde i en familie. Eftersom emnet, vi har behandlet ægteskabet inden for, har været kvinder i Koranen, vil dette kontinuerligt udgøre en rød tråd i opgaven. Jeg vil indledningsvist bringe en kommenterende gennemgang af Koranen 4:2-6, 22-25. Videre vil jeg, på baggrund af teksten og under inddragelse af relevante dele af det øvrige pensum, bringe en diskussion af ægteskabsreglerne i islam: herunder nogle af disses konsekvenser for kvindens position i samfundet.

2. Indledende bemærkninger

Den grammatiske gennemgang og alle henvisninger til Koranen vil tage udgangspunkt i Ellen Wulffs danske oversættelse af Koranen. Den arabiske tekst bygger på quran.com. I de omhandlede koranvers forekommer der mange gentagelser, og de samme grammatiske fænomener optræder ofte flere gange. Med begrundelse i opgavens omfang og mangel på plads, har jeg derfor valgt en selektiv grammatisk gennemgang, hvilket medfører, at jeg ikke kommenterer de samme grammatiske fænomener, hver gang de opstår. Når der henvises til paragraffer i fodnoterne, er det altid Wolf Dietrich Fischers "A grammar of classical arabic", der henvises til. Jeg har vedlagt et bilag med en forkortelsesliste, da jeg vil benytte nogle forkortelser i min grammatiske gennemgang. Enkelte steder vil jeg sammenligne Wulffs oversættelse med den engelske oversættelse fra quran.com sura 4.

3. Sura 4: 2-6, 22-25

Sura 4:2 Giv¹ de forældreløse² deres ejendom! Skift ikke³ noget godt ud med noget dårligt, og lad ikke deres ejendom blive opslugt⁴ af jeres egen! Det⁵ er en alvorlig synd⁶.

¹Ātū: imperativ i sing. IV. st. rod: hamza, t,y. Har morphemtypen af'il. Der kommer langt "ū" på som kontraktion af "il". Der er langt "ā" i starten fordi det er primæ hamza verbum som sættes sammen med hamza fra IV. st. I IV. stamme har vi altid langt "ā" i begyndelsen af primæ hamza verber, fordi man vil undgå to hamza efter hinanden, da dette er vanskeligt at udtale. Efter normal ortografi ville der være indsat et maddah i stedet for et selvstændigt hamza og alif som er koranortografi. §16. Funktionen af IV. st. er kausativ, hvilket passer med Wulffs oversættelse. "Giv". §166

²l-yatāmā: Oversættes korrekt med forældreløse, men eftersom der egentlig er tale om fædrelose, er det måske en bedre oversættelse i denne sammenhæng. Her er brugt koranortografi til at lave langt ā, hvor man normalt vil bruge alif og ikke en kort lodret streg som her. §8

³Walā tatabaddalū: Negationen lā + apoc 2. pers. mask. plu., V. st. Lā + apoc danner en negeret imperativ (§ 195) Wulff har oversat det korrekt med "skift ikke". I andre tilfælde ser man i V. st. en

Sura 4:3 Hvis⁷ I er bange for, at I ikke⁸ kan behandle de forældreløse retfærdigt, så gift jer med de⁹ kvinder,¹⁰ I finder for godt: To, tre eller fire¹¹. Hvis I er bange for ikke at kunne behandle dem ligeligt, så kun med én, eller de slavinder^{12, 13} I ejer¹⁴. Dette er det nærmeste¹⁵ til ikke at komme på afveje.

Sura 4: 4 Giv kvinderne deres brudepenge som gave, men hvis de frivilligt overlader¹⁶ jer noget deraf, så brug¹⁷ det, og vær glade til!

Sura 4:5 Giv ikke tåberne jeres formue, som¹⁸ Gud har skabt til jeres underhold¹⁹! Forsørg dem dermed, giv dem klæder, og tal venligt²⁰ til dem.

hablologisk stavelsesellipse hvor de to gange ”ta” føjes sammen til en enkelt (ved 3. pers. fem. og 2. pers. mask.), for at undgå to gange ”ta” lige efter hinanden, men ikke i dette tilfælde. §49a.

⁴ Takulū kommer af Akala som betyder at spise, men her bliver det oversat med opslugt. Man kunne også have oversat det med ”og opslug ikke” fordi det grammatisk er lā + apoc, som udgør en negeret imperativ, men Wulff har oversat det med ”ikke blive opslugt”.

⁵ Innahu: inna = partikel som sætter tryk på det vigtige. Efterfølges af akkusativ og kan oversættes med sandelig, her har Wulff dog valgt ikke at oversætte det direkte, men som tryk-partikel.

⁶ Hūban: kāna + søstre sætter prædikatet i akkusativ. § 382.

⁷In: real betingelsessætning. Der findes to typer: de reale og de irreal. På arabisk produceres forskellen med forskellige partikler og ikke med forskellige verber. Reale indeholder hypoteser som er valide. De irreal indeholder hypoteser som er forkerte eller usikre. De to partikler som oftest bruges er ”in” ved real og ”law” ved irreal. § 445a. Her har vi partiklen ”in” som indikerer en real betingelsessætning. Perfektum og apoc er de to verber som bruges i betingelsessætninger, hvilket også ses ved brugen af perfektum i dette tilfælde (khiftum). Her starter betingelsessætningen med en bisætning og efterfølges af en hovedsætning som indledes med ”fa”, dette er mest hyppigt, selvom der findes undtagelser. §445.

⁸ Alā: kontraktion af konjunktionen an + negationen lā. An følges altid af en konjunktiv (tuqsiṭū). Konjunktiv bruger den afskårne endelse og bruges til at udtrykke det der forventes, det kausative eller det hypotetiske. §196b.

⁹ Mina: præpositionen min + bindevokal a.

¹⁰ Mā: her brugt som relativt pronomen i en syndetisk relativsætning. Kan oversættes med ”som”, men her har Wulff valgt at lade det udgå.

¹¹Mathnā wathulātha warubā’a: distributive numre = udtrykker en fordeling. Morphemtype fu’alu og maf’alu, som er diptotiske. Man kunne godt bruge normale tal, men i dette tilfælde er det udtrykt klarere med distributive. §135.

¹² Aymānukum: nominativ, mask. plu. Morphemtype af’aal = en af de hyppigste plu. insanus former. Verbum står i fem. sing. (malakat) fordi plu. insanus af inanimerede objekter betragtes som fem. sing. Aymanukum står i den danske oversættelse som slavinder og er dermed ikke et inanimeret objekt, men eftersom ordet kan betyde højre hånd (Penrice, 165) kan det være et inanimeret objekt. I den engelske oversættelse er det oversat med højre hånd ”...one or those your right hand possesses”. (quran.com, sura 4:3) Her ses igen koranortografi ved lang ā.

¹³ Mā: her brugt som relativt pronomen i en syndetisk relativsætning.

¹⁴ Real betingelsessætning. In + perfektum.

¹⁵ Adnā: rod: d,n,w. Positiv elativ. §124. Elativer er diptotiske, hvilket vil sige der kun er 2 synlige kasus og ingen nomination. §152.

¹⁶ Ṭibna: 3. pers. fem. plu. perfektum (af roden t,y,n) på et mediesvagt verbum som her forkortes vokalen i midten ved personendelsen ”na”. §244.

¹⁷ Fakulūhu: 2. pers. mask. plu. Imperativ. Rod: hamza, k, l. Primæ svagt hamza verbum, som smider hamza i imperativ. Kan betyde spise, men efterfulgt af akkusativ som her, kan det oversættes med at bruge. (Penrice, 7)

¹⁸ Allatī: relativt pronomen, fem. sing. Har kongruens med det subjekt det referer til. Syndetisk relativsætning. §281-282

Sura 4:6 Sæt de forældreløse på prøve²¹, indtil de har nået den giftefærdige alder²²! ²³Finder I dem da forstandige, skal I udbetale²⁴ dem deres formue. I må ikke i hast ødsle²⁵ den bort, før de bliver voksne! Den, der er rig,²⁶ skal holde sig fra den²⁷, men den, der er fattig, kan tære på²⁸ den med ret og rimelighed²⁹. Når I udbetaler dem deres formue, skal I indkalde vidner over for dem! Gud er tilstrækkelig som en, der gør regnskabet op.

Sura 4:22 Gift jer ikke med de kvinder, som³⁰ jeres fædre har været gift med! Dog, hvad der er sket³¹, er sket. - Det er en skændighed og vederstyggelighed, en slet måde at leve på.

Sura 4:23 Forbudt³² for jer er: Jeres mødre, jeres døtre og jeres søstre; jeres fastre og mostre³³; jeres brordøtre og jeres søsterdøtre³⁴; jeres fostermødre³⁵, der har ammet jer,

¹⁹ Qiyāman. Koranortografi ved det lange ā, men en lille lodret streg i stedet for alif, som ville være ved normal ortografi. § 8.

²⁰ Ma'rūfan: Passivt participium, akkusativ, I. st. Her er igen koranortografi, ved at "" og "r" er skrevet sammen på denne måde.

²¹ Wabtalū: rod: b,t,w. Tertiae svagt verbum imperativ 2. pers. mask. plu. VIII. st. Funktionen af VIII. St. kan være at gøre noget med nogen andre, hvilket passer med Wulffs oversættelse - man sætter de forældreløse på prøve. §170.

²² L-nikāḥa: infinitiv III. st. Infinitiv bruges til at omformulere betydningen af et verbum om til et nomen. §205. Funktion af III. St. er at prøve på noget, hvilket passer godt med at man skal sætte de fædreløse på prøve.

²³ Fa in: indikerer en real betingelsessætning. Starter apodosis med fa, kan der være tale om fremtiden, da der ikke er tale om en generel validitet. Det kan der argumenteres for her, da det kun er hvis de finder dem forstandige efter prøvelsen, at de skal udbetale formuen - hvilket de må konstatere i fremtiden. §447.

²⁴ Fa-idfa'ū: imperativ 2. pers. mask. plu. Betyder normalt at skubbe, men efterfulgt af ilā og akkusativ kan det betyde udbetale (Penrice, 48-49).

²⁵ Isrāfan: infinitiv IV. st. Funktion af IV. st: kausativ §166. Kan betyde "ekstravagant". Wa bidāran: infinitiv III. st. Funktionen kan være at prøve på eller have noget som hensigt §165. Kan betyde "hurtigt" så sætningen kunne have lydt: "I må ikke bruge den ekstravagant og hurtigt", ligesom den engeske oversættelse "And do not consume it excessively and quickly" (quran.com, vers 4:6) men Wulff har lavet en mere flydende dansk oversættelse.

²⁶ Man: relativ partikel med betingelsesimplikationer. Verbet er stadig i perfektum eller apoc ved denne slags betingelsessætning. §461.

²⁷ Falyasta'fif: fa+lam+apoc X. st. Negationen lam + apoc danner en negeret perfektum, §194, som hun dog ikke direkte har benyttet i oversættelsen, ordet "ikke" er unldat. Funktionen af X. st. kan være at stræbe efter/forsøge på noget §172.

²⁸ Falyakul: Se fodnote 26. Her er det bare en apoc i I. stamme.

²⁹ Bi-l-ma'rūfi: præpositionen bi + passivt participium I. st. determineret genitiv.

³⁰ Mā: relativt pronomen. Syndetisk relativsætning. Her direkte oversat med som.

³¹ Qad: i kombination med perfektum indikerer det en handling som er sket tidligere. "Hvad der er sket". §189a.

³² Hurrimat: 3. pers. fem. sing. II. st. passiv perfektum. Funktion af II. st. er intensiverende. §164. Passiv kan ligesom her bruges ved verber uden at nævne agenten, derfor "forbudt" § 199.

³³ Wa'ammātukum: rod 'm,m = mediegeminate (Penrice, 101) og wakhālātukum: rod: kh, w,l = mediesvag (Penrice, 46) Begge ord er plu. fem. På arabisk skelner man ikke mellem faster og moster, men der er forskel mellem fædrenes side og mødrenes side. Betyder egentlig henholdsvis din fars søstre

og jeres fostersøstre; jeres hustruers mødre og jeres steddøtre, som står under jeres beskyttelse og stammer fra kvinder, I har haft samleje med. Hvis³⁶ I ikke har haft samleje med dem, begår I ingen overtrædelse³⁷ -; hustruerne til jeres sønner, der³⁸ er udgået af jeres lænder; at I bringer to søstre³⁹ sammen⁴⁰. Dog, hvad der er sket, er sket. Gud er tilgivende og barmhjertig –

Sura 4:24 og ærbare, gifte kvinder⁴¹ bortset fra de slavinder, I ejer. Dette er Guds forskrift til jer. Derudover⁴² er det jer tilladt⁴³ med jeres formue at trachte efter de kvinder, I vil, som ærbare mænd, uden at begå utugt⁴⁴. For den nydelse, I opnår⁴⁵ med dem, skal I betale dem⁴⁶ deres løn, et pligtigt beløb! I begår dog ingen overtrædelse, hvis I indbyrdes bliver enige om noget⁴⁷ udover det pligtige beløb. Gud er vidende og vis.

Sura 4:25 De af jer, der⁴⁸ ikke har råd til at gifte sig med ærbare, troende kvinder, lad dem gifte sig⁴⁹ med nogle blandt jeres troende piger, som I ejer som slavinder. Gud kender bedst⁵⁰ jeres tro. I hører sammen⁵¹. Gift jer med dem med deres husfællers tilladelse! Giv dem deres løn med ret og rimelighed, som ærbare kvinder, ikke som

og din mors søstre, Wulff har bare oversat det mere frit. Begge ord er skrevet med koranortografi hvor det lange ā er skrevet med en lille lodret streg i stedet for alif.

³⁴ 2 x status constructus.

³⁵ Arḍa 'nakum: 3. pers fem. plu. IV. st. Radā' = juridiske begreb for fosterslægtsskab.

³⁶ Real betingelsessætning.

³⁷ Falā junāḥa: lā + akkusativ betegner en total negation, som derfor oversættes med "ingen overtrædelse" i stedet for "ikke overtrædelse". Ved total negation står akkusativ nomen altid som determineret. §318c.

³⁸ Alladhīa: relativt pronomen. mask. plu. Syndetisk relativsætning.

³⁹ l-ukh'tayni: fem, genitiv, dualis. To søstre. Dualis er oblativ (kun to synlige kasus).

⁴⁰ Bayna: "sammen, mellem" - egentlig nomen i akkusativ, men kan blive brugt som en præposition og har derfor sat det næste ord i genitiv. (de to søstre) (Penrice, 20).

⁴¹ Wa-l-muḥṣanātu: wa + passivt participium IV. st.

⁴² Warāa: præposition. Med mā og dālikum betyder det derudover (Ambros, 287).

⁴³ Wa-uḥilla: rod: h, l, l = Medie geminate. §233. 3 pers. mask. sing. Passiv, IV st. "tilladt".

⁴⁴ Ghayra: fornægtelsespartikel. Er altid i status constructus med det følgende ord. §146 og §325b. Det efterfølgende ord er: muṣāfihīyina: aktivt participium, genitiv, determineret, III. st.

⁴⁵ is'tamta 'tum: rod: m,t, ' . 2. pers. mask. plu. X. st. Er senere blevet brugt til betegnelsen for midlertidigt ægteskab (mut'a).

⁴⁶ Se fodnote 1. Koranisk ortografi. Normalt ville der være et maddah her ved IV. st. imperativ.

⁴⁷ Tarādaytum: 2. pers. mask. plu. VI. st. perfektum. Har en recipok funktion: "blive enige om noget sammen". §168 Her er der benyttet en hablogisk stavelsesellipse.

⁴⁸ Man + efterfulgt af apoc (her i X. st.) indikerer en relativsætning med betingelsesimplikationer. §461.

⁴⁹ Fa min: ellipsesætning. I koran grammatikken står der ikke "lad dem gifte sig", men "så fra" da det er indforstået at der tales om at gifte sig med, da det står beskrevet lige inden. Wulff har valgt at tilføje "gifte sig med" endnu engang i sin oversættelse, selvom der egentlig er en ellipse grammatisk.

⁵⁰ A 'lamu: elativ i superlativ, da den er efterfulgt af en genitiv. Elativ er diptot. §126.

⁵¹ Ba'dukum min ba'din: Rod b, 'd. Fraktionspartikel, betegner en del af noget, eller en mængde. Bruges mest i en status constructus, men hvis der er to af dem, får den første personendelse, den anden får tanwin og de udviser sammen en reciprocitet. §139.

horkvinder, der tager⁵² sig kærester. Hvis de derefter, når de er blevet ærbare kvinder, begår utugt, så tilkommer der dem halvdelen af den straf, der tilkommer ærbare kvinder. Dette gælder for dem af jer, der er bange for at lide kvaler. Men det er bedre for jer at være afholdende. Gud er tilgivende⁵³ og barmhjertig.

4. Kommentarer til versene

Generelt for disse vers er, at der bliver benyttet mange gentagelser og imperativer med påbud eller forbud, samt at de ofte afsluttes med referencer til Gud for at legitimere indholdet. Ud fra disse vers får vi præsenteret en række regler vedrørende ægteskab. Versene betegnes som juridiske og stammer fra Muhammeds Medinensiske periode, hvilket gælder for de fleste juridiske vers (Hjärpe 2011, 341). Koranen indeholder 114 suraer og er sorteret efter længde, med de længste først, dog med undtagelse af sura 1. Suraer benyttet i denne opgave omhandler kvinderne og deres love og rettigheder. Oprindeligt i Koranen bliver suraerne ikke opkaldt efter nummer, men indhold og derfor hedder denne sura ”kvinderne” eller *al-nisā'* (Koranen, 67) Selvom suraen hedder ”kvinderne” er de pågældende vers dog hovedsagligt henvendt til mænd, og hvordan de skal forholde sig til ægteskabet.

Tre år efter Muhammed modtog den første åbenbaring, begyndte han at prædike i Mekka, men blev forfulgt og chikaneret, hvorfor han måtte flygte til Medina. I Medina formes det muslimske samfund, og dette forklarer, at suraerne er mere juridiske og samfundsopbyggende end dem fra Mekka (Hjärpe 2011, 340-341). I de første par vers 4:2-6 kommer vi ind på regler, som omhandler fædeløse børn og enker, og her igennem hvad der udgør et legitimt ægteskab. De næste vers 4:22-25 omhandler hovedsagligt, hvad der udgør et illegitimt ægteskab. Koranen er åbenbaret i et patriarkalsk samfund, som hovedsagligt bestod af forskellige stammer; lovene omkring ægteskab var uskrevne og kunne variere fra stamme til stamme (Motzki, *Marriage and Divorce*). Ydermere er versene skrevet på et tidspunkt, hvor Medina er i krig, hvilket betyder, at der bliver dræbt mange fædre og ægtemænd. Dette udgør en vigtig kontekst for at kunne forstå og diskutere indholdet i de pågældende vers (Hjärpe 2011, 341).

⁵² *Muttakhidhāti*: rod: hamza, kh, dh. fem. plu. aktivt participium VIII. st. akkusativ. *Primae hamza* assimileres her med ”t”. Funktionen af VIII. st. kan være at gøre noget for sig selv, hvilket passer med hendes oversættelse ”horkvinder der tager sig kærester”.

⁵³ *Ghafūrun*: adjektiv, ligger sig til subjektet ”Allahu”. Koranortografi: ved tanwin skrives der i ortografien ”um” i stedet for ”un” fordi det er nemmere ved recitation.

Klassisk islamisk familie-lov er ligesom andre dele af den islamiske lov (Sharī'a) baseret primært på Koranen, Hadith-litteraturen, sekundært på analogi (når man fx slutter fra, at vin er forbudt, til alt alkohol er forbudt) og konsensus (de lærde bliver tilstrækkeligt enige om en lov, som ikke alene kan argumenteres for via Koranen eller Hadith) (Burton, Abrogation). Udviklingen af Hadith skete i takt med muslimernes fortolkning af Koranen. Derfor finder vi fortolkende emner i Hadith (også kaldt for eksegesi), som benyttes til at forklare, hvad der står beskrevet på et generelt niveau i Koranen, med noget mere specifikt i Hadith; yderligere kan Hadith også berette om den historiske baggrund for åbenbaringerne i Koranen. Beretningerne i Hadith begynder med en isnād (overleveringskæde) for at legitimere autenticiteten af indholdet (Juynboll, *Hadīth and the Qur'ān*). I begyndelsen var det Profeten Muhammed, som var den autoritative fortolker af loven. Herigennem forsøgte han at regulere de mange forskellige traditioner, der herskede i familie-lov før islam. Efter Muhammeds død blev klassisk islamisk lov formet igennem de tre første århundreder af lærde mænd, som fortolkede de hellige tekster i koraneksegesi. Som konsekvens af Koranens til tider kryptiske karakter, mændenes forskellighed i juridisk teori og kulturelle baggrunde, blev forskellige skoler formet. Der opstod fire forskellige sunnitiske skoler (Māliki, Hanafī, Shafī'ī og Hanbalī) og to shiitiske traditioner (tolveren/Ja'farī og Zaydī som de vigtigste) (Mattson 2005, 450b). Forskellen mellem sunni og shia kommer sig af en uenighed om profetens retmæssige efterfølger. Abu Bakr er den første sunnitiske kalif og Ali er den første shiitiske imam. Problematikken omkring efterfølger ender ud i forskelle mellem, hvilke love man anerkender som gyldige (Hjärpe 2011, 329). Grundet opgavens omfang vil jeg ikke gå nærmere ind i disse skoler, men demonstrere hvordan juridiske spørgsmål kan fortolkes forskelligt.

5. Legitimt ægteskab

Ægteskab er først og fremmest den mest favorable institution til legitimt samleje mellem en mand og en kvinde. Ægteskabet sikrer sammenhæng mellem grupper i samfundet, samtidigt med at det sikrer reproduktion og børnene den bedst mulige opvækst. Ægteskabet sikrer fysisk og psykisk støtte mand og kvinde imellem og indebærer støtte til de svage i samfundet (Mutzki, *Marriage and Divorce*).

Krigen, som medførte dødsfald af mange ægtemænd, stillede de efterladte kvinder og børn i en udsat situation. I 4:2 udtrykkes, hvordan man skal være solidarisk overfor de fædrelose børn og ikke udnytte de svage. Når der i 4:3

formuleres, at man må gifte sig med de kvinder, man finder for godt, refereres der til de fædeløse børns mødre. Her forklares, hvordan man kan tage hånd om disse, ved at mændene må tage sig op til 4 hustruer. Dette begrænses dog ved, at man skal kunne behandle kvinderne lige; hvis dette ikke er tilfældet er ægteskab med én kvinde at foretrække. I vers 4:6 ses, hvordan man skal sætte den fædeløse på prøve, indtil de har nået den giftefærdige alder, som i øvrigt menes at være omkring puberteten (ibid.), og derefter udbetale dem deres formue. Ved ægteskab med børnenes mødre påtager man sig altså et ansvar over for børnene. Man må ikke ødsle deres formue op (deres arv), men kun tære på den, hvis man er fattig og ser sig nødsaget dertil. De mest usikre i samfundet bliver derved bedre stillet end før disse påbud.

Det tillades i 4:3 at gifte sig med slavinder; disse er ligeledes fra den pågældende krig. Som jeg nævnte i min gennemgang af grammatikken, kan det samme ord oversættes direkte som i den engelske oversættelse. "...those your right hand possesses" (quran.com, 4:3). Den højre hånd ejer slavinder – Wulff har altså oversat det frit og forklaret, hvad det betyder, men i den engelske oversættelse har vi en mere direkte bogstavelig oversættelse. Denne forskel kan forklares ved, at de i den engelske oversættelse muligvis har interesse i at fremstille religionen på en positiv måde, og ikke som en religion med slaver. De hvidvasker religionen ved at bruge den bogstavelige oversættelse i en sammenhæng, hvor en forklaring vil henvise til det faktum, at islam på et tidspunkt ikke var så politisk korrekt. Dette kaldes apologetik og stammer fra et græsk ord, som betyder forsvar/undskyldning. (Martin, lektion 19) Dette demonstrerer også, hvorledes forskellige interesser kan påvirke en oversætnings udformning.

Man kan fra samme vers udlede, at man kun skal gifte sig med slavinder, hvis man er bange for ikke at kunne gøre andet helt, hvilket viser, at frie kvinder stadig er at foretrække. Man kan ydermere se i 4:24, at troende slavinder ikke er forbudt for mændene, selvom kvinderne er gift i forvejen – dette kommer af det ejerforhold, man har over dem – deres status som slavinder opvejer deres status som gifte kvinder, hvorfor slavinder også kunne udnyttes seksuelt af deres mandlige ejere (Motzki, Marriage and Divorce). I 4:25 forklares, hvordan ejere af slavinder er forpligtet til at være solidarisk over for sine fattige medtroende, da disse fattige mænd, med ejerens tilladelse, kan gifte sig med slavinder. Slavinden skal dermed have løn som en ærbar kvinde og ikke som en horkvinde. Dette kommer af, at en slavinde bliver en ærbar kvinde igennem ægteskab. Hvis en slavinde i sådan et ægteskab begår utugt,

forekommer der, kun for hende, halvdelen af den straf, som forekommer en fri kvinde. Grundet hendes status som slavinde, kan hun ikke holdes for ansvar i samme grad som en fri kvinde. Der står dog som afsluttende bemærkning i verset, at ægteskab med slavinder kun er for dem, som er bange for at lide kvaler, da det er bedre at være afholdende, men at gud er barmhjertig.

I Sura 4:4 introduceres vi for loven om, at man skal udbetale brudepenge som gave til kvinderne ved indgåelsen i et ægteskab, også kaldt ”mahr”. Der er tale om en gave, som brudgommen skal give til kvinden, når ægteskabskontrakten er indgået, og udgør dermed et element, som påkræves i et legitimt ægteskab. Mahr kan altså aftales i den kontrakt, som indgås før ægteskabet mellem brudgommen og kvinden selv eller kvindens værge (wali). Mahr kan bestå af objekter af værdi, men i nogle tilfælde kan mahr også bestå i et løfte om at gøre noget, eksempelvis give lektioner i Koranen; dette gør sig kun gældende, hvis man er fattig, og der eksisterer uenighed om denne form for mahr. Gaven bliver kvindens ejendom og har op til flere funktioner (Spies, Mahr). I den før-islamiske periode blev den givet til kvindens mandlige værge og var derfor ikke hendes ejendom, men havde originalt funktion som en købspris for bruden. Gradvist udvikler det sig dog til at overgå til kvinden selv og bliver taget med i ægteskabsloven i islam, men inden for islam går gaven nu helt til kvinden selv. Ved indgåelsen af ægteskab sikres kvinden ligeledes en del af arven fra manden, som hun ikke ville være inkluderet i i før islam (Motzki, Marriage and Divorce). Det generelle princip for fordelingen af arven mellem kønnene ses i 4:11: ”Gud pålægger jer for jeres børn: et af hankøn skal have samme lod som to af hunkøn” (K4:11). Ved indgåelsen i et legitimt ægteskab, pålægges det manden at forsørge sin hustru. Derfor skal man forstå arveloven ud fra denne sammenhæng, hvor manden modtager det dobbelte grundet hans ansvar for sin familie. Ved indgåelsen af ægteskab bliver kvinden forpligtet til samleje, når manden ønsker det, bortset fra under sin menstruation, fasten og pilgrimsrejsen. Kvinden må acceptere sin ægtemands autoritet, og hendes forpligtigelser er konsekvensen af, samt legitimeres gennem, hendes modtagelse af mahr og forplejning fra ægtemanden (Motzki, Marriage and Divorce). Modsat udgør mahr også kvindens mulighed for at søge om skilsmisse eller *ṭalāq*. Før islam var dette udelukkende mandens privilegium og satte ofte kvinden i en meget sårbar situation, men Muhammed indførte igennem Koranen regler omkring skilsmisse, som stabiliserede kvindens position i ægteskabet (Layish, Schacht, *Ṭalāq*). Dette kommer også til udtryk ved mandens udsigelse af skilsmissen, hvor kvinden går

i en venteperiode af 3 menstruationscykluser for at garantere, at der ikke bliver født børn uden kendt faderskab, da faderen er forpligtet til at providere forplejning til barnet. Endvidere beholder kvinden den fulde mahr efter skilsmisse, hvilket besværliggør skilsmissen for manden mere, end den var tidligere. Selv hvis ægteskabet ikke er fuldbyrdet, modtager kvinden stadig halvdelen af brudegaven, i tilfælde af at manden fortryder, efter ægteskabskontrakten er indgået (Motzki, Marriage and Divorce).

Mandens autoritet over kvinden legitimeres hovedsagligt i Koranen. ”Kvinder har med ret og rimelighed krav på det samme som de er forpligtet til, men mændene står et skridt over dem. Gud er mægtig og vis” (K2:228). Verset omhandler skilsmiseregler og er den primære legitimation for mandens autoritet over kvinden, da han er et skridt over hende.

Mænd står over kvinder, fordi Gud har givet nogle fortrin frem for andre, og fordi de har givet ud af deres ejendom. De kvinder, der handler ret, er lydige og vogter det skjulte, fordi gud vogter det. De, fra hvem I frygter genstridighed, skal I formane, lade alene i sengen og slå. Hvis de adlyder jer, skal I ikke foretage jer mere mod dem. Gud er ophøjet og stor (K4:34).

I dette vers bekræftes, at mænd står over kvinder, fordi Gud har givet dem fortrin, og fordi de har givet ud af deres ejendom, som referer til brudegaven og forplejning til kvinderne. Dette vers tillader, at manden legitimt må slå kvinden inden for ægteskabet, hvis hun ikke adlyder. Dette på baggrund af det, han forsørger hende med og hans autoritet, som er givet af Gud.

”Derudover er det jer tilladt med jeres formue at trage efter de kvinder, i vil, som ærbare mænd, uden at begå utugt. For den nydelse i opnår med dem, skal i betale dem deres løn, et pligtigt beløb!” (K4:24). Dette blev hos shiamuslimerne fortolket til at legitimere midlertidigt ægteskab eller mut’a, hvorom det gælder varighed skal aftales, inden det er fuldbyrdet. Det kan vare fra et par minutter til flere år, men bør dog ikke overgå et almindeligt menneskes levetid. Ligesom et permanent ægteskab, gives der en mahr til bruden; modsat et permanent ægteskab skal der ikke reciteres en skilsmisse – kvinden går direkte til en venteperiode, som er kortere end normalt, nemlig 2 cykluser. Dette ægteskab adskiller sig yderligere ved, at manden ikke er forpligtet til at forpleje kvinden, samt at hun ikke er inkluderet i hans arv. Denne fortolkning af ægteskabsreglerne fandt dog ikke sted inden for sunni muslimer; her forblev det betragtet som et illegitimt ægteskab (Mattson 2005, 447a).

6. Illegitimt ægteskab

I 4:22 står beskrevet, hvordan det er forbudt for sønnerne at gifte sig med sin fars enke. Dog hvis det har fundet sted, er der ikke noget at gøre ved det, men det er en vederstyggelig måde at leve sit liv på. I 4:23 anvises yderligere, hvad der betegnes som illegitimt. Generelt er det forbudt at gifte sig med sin nærmeste familie, men også ens steddøtre er forbudt – viser igen, hvordan man i ægteskabet skal beskytte fædrelose børn som sine egne. En søn må ikke overtage sin faders hustru, men dette er også gældende den anden vej rundt, således at en fader ikke må overtage sin søns hustru. Ud over blodsbåndet og den nærmeste familie, er det endvidere forbudt at gifte sig med kvinder, som har været ens amme eller ens fostersøster. Denne lov kaldes for *raḍā'* og er det tekniske term for den amning, som producerer juridisk hindring for ægteskab med fosterslægtninge. Mandens sæd betragtes nemlig som årsagen til, at mælken begynder at flyde hos kvinden, og deraf blev fosterslægtninge forbudt på samme måde, som tætte blodslægtninge er forbudt; grundet nedarvede egenskaber igennem mælken ligesom gennem blod. Det diskuteres, hvor længe amningen skal udføres for at forårsage denne effekt (Joseph, *Raḍā'*). For de flestes vedkommende blev dette sat til 2 år, grundet passagen ”Mødre skal amme deres børn i to hele år” (K2:233). Derfor var amning kun ved spædbørn, og dermed amning som er nødvendig for barnets fysiske udvikling, gældende. Dette kan ses som en polemik til det kunstigt skabte fosterslægtskab. Ifølge Hadith har nogle af Profetens hustruer arrangeret, at spædbørn blev ammet af deres søster eller af deres brøders døtre, så visse mænd derved kan besøge dem i deres senere år. Det forholder sig nemlig sådan, at det for kvinder er tilladt at socialisere med mænd, hvis relation ville udgøre et illegitimt ægteskab. Denne tradition kræver, at der gives henholdsvis 5 eller 10 amninger, for at mælkebåndet og de juridiske konsekvenser indtræffer, såfremt man altså billiger denne praksis. En af Profetens hustruer (*'ā'isha*) siges at stå inde for, at amningen af en voksen ligeledes er juridisk virkningsfuldt, også kaldt *raḍā' al-Kabir*. Hvis man er tilhænger af en skole, som billiger dette, medfører det, at man kan spekulere i at skabe kunstige fosterforhold til sin egen fordel. I dette demonstreres også problematikken omkring forholdet mellem Koranen og Hadith-litteraturen, som kan pege på forskellige ting, og her kan overleveringskæden være behjælpelig med at beregne autentiteten af indholdet i Hadith (Joseph, *Raḍā'*). Hvorom alting er, slutter verset af med at sige, at hvad der er

sket, er sket, og at Gud er tilgivende. Muslimerne kan ikke stå til ansvar for handlinger og illegitime ægteskaber indgået og baseret på traditionerne før islam.

7. Diskussion af ægteskabsreglerne

Generelt kan man argumentere for, at Muhammed, med Koranens åbenbaring, går ind og ændrer på flere ægteskabstraditioner til love, som forbedrer kvinders rettigheder. Især på spørgsmålet omkring mahr går Koranen ind og styrker kvinden betydeligt ved, at mahr nu gives fuldt ud til kvinden selv, fremfor hendes mandlige værge. Hertil tilføjes, at hun ved skilsmisse beholder sin mahr. Dette giver kvinden muligheder og sikkerhed inden for ægteskabet sammenlignet med hendes situation før islam. Dog er dette til stadighed en smule ambivalent, da mandens autoritet over kvinden og ret til at udøve vold, samtidigt delvist finder sin legitimation i mandens gave til kvinden ved indgåelse af ægteskab. Hvorom alting er, udgør mahr et betydeligt element i ægteskabet, men mandens status som et trin over kvinden må ej forglemmes.

Når det kommer til ægteskab er det ikke altid, det må og skal respekteres. Slavindernes status som slavinder står over deres status som i forvejen gifte kvinder. Hermed er de dårligt stillet i det muslimske samfund. Her kan man dog argumentere for, at ægteskabet med en fri muslimsk mand kan fremme deres status og forbedre deres vilkår, da de i det tilfælde skal behandles som ærbare kvinder og ikke som horkvinder. Hvis man fokuserer på ægteskabsreglerne alene og ikke tager stilling til det faktum, at slaver er indirekte billiget i sura 4, kan man argumentere for, at ægteskabet med en fri muslimsk mand er vejen til et mere ærbart liv, fri for seksuel udnyttelse af han som har besiddelsen over slavinden. Altså forbedrer ægteskabsreglerne slavens vilkår.

Der forekommer som sagt forskellige fortolkninger af Koranen inden for islam, og et godt eksempel herpå er det midlertidige ægteskab. Heri legitimeres en kontroversiel betydning af ægteskabet inden for shia muslimerne, og det kan diskuteres, om dette fænomen hænger sammen med den tråd, vi ellers har set igennem de pågældende vers. Dette ægteskab fordrer ikke, ligesom et permanent ægteskab, flere af de ellers lovmæssige forpligtelser som korrekt skilsmisse, del i arven osv. Bibeholdt er dog mahr, som gives til kvinden. I og med at ægteskabet i islam er den favorable institution til legitimt samleje, kan man diskutere, om det er dette, som har frembragt et incitament hos shia muslimerne for det midlertidige ægteskab, og hvorvidt det er fordelagtigt for kvinderne at indgå i et sådan; manglen på forplejning og retmæssig arv

taget i betragtning. Der kan endda argumenteres for, at dette ægteskab minder mere om prostitution end et korrekt legitimt ægteskab; deraf også sunni muslimernes mangel på accept.

Med hensyn til de illegitime ægteskaber kan man argumentere for, at det i flere tilfælde ikke er nødvendigt for Muhammed at demonstrere, hvad der er forbudt, medmindre det omtalte udgør en praksis, som har fundet sted før Koranens åbenbaring. Med den tankegang er det plausibelt, at sønner tidligere har arvet faderens hustru, og at den nærmeste familie, samt ens fosterslægt, i visse situationer har været objekt for ægteskab. Koranen går altså ind og ændrer på tidligere kulturelle traditioner til fordel for en ny lovgivning. Ægteskabet befinder sig ikke længere inden for nærmeste familie, så det kan i teorien bedre sikre sammenhold mellem grupper i samfundet. Men eftersom fætre/kusiner ikke er forbudt, og kvinderne nu også er indlejret i familiens arv, således at man i storfamilien fordeler arven ud på mange personer, kan det skabe interesse for, at ægteskabet alligevel bliver inden for familien for at formindske tabet af formue (Riexinger, lektion 27). Som konsekvens af dette kan man diskutere, om det i nogle sammenhænge kan gå hen og medføre et mindre frit valg af ægtefælle? Omvendt, som konsekvens af begrebet fosterslægtskab, kan man som nævnt spekulere i at omgås ægteskabsreglerne på en måde, så kvinder får mere frihed til at socialisere med mandligt bekendtskab. Hvis en mand og kvindes relation til hinanden ville udgøre et illegitimt ægteskab, kan de nemlig frit socialisere. Man havde vel næppe udnyttet det kunstige fosterforhold, hvis ikke der var en interesse i dette. Ægteskabsreglerne, som tjener til at begrænse det legitime ægteskab, kan vendes og udnyttes til at give mere frihed på den sociale front. Følgerne af ægteskabsreglerne kan altså forestilles at have både relativt negative og positive konsekvenser.

Endvidere kan diskussionen af ægteskabsreglerne se på, hvordan det juridiske omkring ægteskab i en historisk kontekst kan gå ind og sikre en stabilitet for de svageste personer i samfundet. Det nævnes flere gange i starten af sura 4, at den omhandler fædrelose børn og deres mødre, og man kan argumentere for, at denne lov var en hjælp til disse i det daværende samfund. Senere, juridisk set, er det dog ikke længere et krav, at det skal være kvinder med fædrelose børn for legitimt at måtte tage sig op til 4 hustruer. Så selvom loven i sin kontekst var en hjælp til disse kvinder og børn, kan man diskutere om måden, verset er blevet fortolket på, tjener samme funktion som den, der var intenderet under det muslimske samfunds opbyggelse. Når en lov fortolkes uden for sin historiske kontekst, og ikke længere nødvendigvis tjener

samme formål, får man da alle dimensioner med, og kan den gøre sig gældende på samme niveau op i moderne tid?

8. Konklusion

Med min trods alt begrænsede viden inden for islam kan jeg i min diskussion kun forholde mig til eksemplerne brugt i denne opgave. Muhammed ændrer uskrevne og kulturelle regler brugt i datidens forskellige stammer, til regler, som også inden for ægteskabet, giver almene normer og retningslinjer for alle muslimer. Disse kan argumenteres for at være en relativ forbedring af de mest udsattes position i samfundet, herunder især enker og fædrelose børn. Dette er dog ikke entydigt, da nogle regler stadig afspejler et patriarkalsk samfund, hvor manden står over kvinden. Koranen er kryptisk, og når det drejer sig om fortolkning af versene, kan resultatet til tider argumenteres for at afspejle dette, samt at den historiske kontekst, i disse eksempler, synes at være bortgået fra fortolkningen.

9. Litteraturliste

Ambros, Arne

2004 "A concise dictionary of Koran Arabic" *Dr. Ludwig Reichert verlag weisbaden*. Germany.

Burton, John

"Abrogation", *Encyclopaedia of the Qur'ān*
http://referenceworks.brillonline.com.ez.statsbiblioteket.dk:2048/entries/encyclopaedia-of-the-quran/abrogation-COM_00002?s.num=0&s.f.s2_parent=s.f.book.encyclopaedia-of-the-quran&s.q=Abrogation (Set 06.06.13)

Fischer, Wolfdietrich

2002 "A grammar of classical Arabic". Oversat fra tysk af Jonathan Rodgers, *Yale university press*, New Haven & London.

G.H.A. Juynboll

"Ḥadīth and the Qur'ān", *Encyclopaedia of the Qur'ān*.
http://referenceworks.brillonline.com.ez.statsbiblioteket.dk:2048/entries/encyclopaedia-of-the-quran/hadith-and-the-quran-COM_00079?s.num=0&s.f.s2_parent=s.f.book.encyclopaedia-of-the-quran&s.q=%E1%B8%A4ad%C4%ABth+and+the+Qur%CA%BE%C4%81n (Set 06.06.13)

Hjärpe, Jan

2011 "Islam – Gyldendals religionshistorie" *Forfatterne og gyldendal A/S*. København K.

Koranen

2009 *Koranen*, oversat af Ellen Wulff, Vandkunsten, København.

Layish, Aharon & Joseph Schacht

"Ṭalāq" *Encyclopaedia of the Qur'ān*.
http://referenceworks.brillonline.com.ez.statsbiblioteket.dk:2048/entries/encyclopaedia-of-islam-2/talak-COM_1159?s.num=0&s.f.s2_parent=s.f.book.encyclopaedia-of-islam-2&s.q=talak (Set 06.06.13)

Mattsom, Ingrid

2005 “Law: Other Schools of Law” *Encyclopaedia of Women & Islamic Cultures*, bd. II, Brill, Leiden, s 446-449a.

id.:“Law: Family Law, 7th - Late 18th Centuries” *Encyclopaedia of Women & Islamic Cultures*, bd. II, Brill, Leiden, s. 450- 457b.

Motzki, Harald

“Marriage and Divorce” *Encyclopaedia of the Qur`ān*.

http://referenceworks.brillonline.com.ez.statsbiblioteket.dk:2048/entries/encyclopaedia-of-the-quran/marriage-and-divorce-COM_00111?s.num=0&s.f.s2_parent=s.f.book.encyclopaedia-of-the-quran&s.q=Marriage+and+Divorce. (Set 06.06.13)

Penrice, John

2005 “Dictionary and glossary of the Kor-an”. *Asian educational services*. New Delhi.

Quran.com

2013 <http://quran.com/4> Set 06.06.13

Schacht, Joseph

”Raḍā” *Encyclopaedia of the Qur`ān*.

http://referenceworks.brillonline.com.ez.statsbiblioteket.dk:2048/entries/encyclopaedia-of-islam-2/rada-or-rida-COM_0896?s.num=0&s.f.s2_parent=s.f.book.encyclopaedia-of-islam-2&s.q=rada. (Set 06.06.13)

Spies, Otto

“Mahr” *Encyclopaedia of the Qur`ān*.

http://referenceworks.brillonline.com.ez.statsbiblioteket.dk:2048/entries/encyclopaedia-of-islam-2/mahr-SIM_4806?s.num=0&s.f.s2_parent=s.f.book.encyclopaedia-of-islam-2&s.q=Mahr (Set 06.06.13)

10. Bilag 1

Forkortelsesliste:

Fem: femininum

Mask: maskulinum

Pers: person

Plu: pluralis

Sing: singularis

St: stamme